Ontwikkelverslag RUG bachelor en master Archeologie

11 december 2025

Tijdens de visitatie van de bachelor- en masteropleidingen Archeologie aan de Rijksuniversiteit Groningen is een ontwikkelgesprek gehouden, waarin opleidingsstaf en panelleden gezamenlijk vooruitblikten op drie toekomstgerichte vraagstukken. De sessie werd gemodereerd door vertegenwoordigers van de opleidingen en bestond uit een korte introductie per thema, gevolgd door een interactieve discussie met het panel.

Thema 1: profilering masteropleiding

Het eerste thema betrof de profilering van de masteropleiding. De opleiding lichtte toe dat de master relatief kleinschalig is, met dit jaar voor het eerst meer dan twintig studenten, maar dat een hogere instroom vanuit facultair beleid gewenst is. De centrale vraag was hoe de profilering van de master verder versterkt kan worden, ook in relatie tot een mogelijke invoering van een deeltijdvariant vanuit werkveldoverwegingen. Daarnaast wilde de opleiding advies over een geschikte schaalgrootte voor de archeologiemaster en over het behouden van kwaliteit bij groei. Het panel stelde dat kleinschaligheid een belangrijk sterk punt is, omdat het goede contacten tussen docenten en studenten mogelijk maakt en ook een voorwaarde is voor het huidige project-based onderwijs: groei naar bijvoorbeeld veertig studenten brengt daar risico's met zich mee. Tegelijkertijd is de opleiding uniek gepositioneerd met een Nederlandstalige master die duidelijk aansluit bij beroepskwalificaties, en de vaardigheden die in de cursussen worden onderwezen zijn essentieel voor het programma. Het panel benadrukte dat communicatie naar potentiële studenten scherper kan, zodat de aanwezigheid van specialisaties zoals Mediterraan, Arctisch, Noord-West Europa, en Bioarcheologie duidelijker zichtbaar wordt, omdat deze combinaties met de kleinschaligheid juist aantrekkelijk zijn. De opleiding gaf aan dat het onderwijsmodel financieel beheersbaar is, maar dat locatiecapaciteit een beperkende factor vormt en dat de groei van het aantal bachelorstudenten dat doorstroomt naar de master de situatie verandert. Het panel concludeerde dat een evenwichtige groei wenselijk is, waarbij de huidige unieke profilering en kwaliteit behouden blijven.

Thema 2: academische vaardigheden en GenAI

Het tweede thema betrof de integratie van academische vaardigheden en het gebruik van generatieve AI (GenAI) in het curriculum. De opleiding gaf aan dat het inpassen van academische vaardigheden al jaren een uitdaging is, en dat de nieuwe brede facultaire cursussen hiervoor nog minder ruimte laten. Er is een online Brightspace-omgeving beschikbaar waarin richtlijnen en oefenmaterialen op tien kernvaardigheden beschikbaar zijn, maar het gebruik daarvan is passief en niet systematisch afgedwongen. Tegelijkertijd staat de opleiding aan het begin van het integreren van GenAI in het onderwijs en wilde zij advies over relevante startpunten en best practices. Het panel merkte op dat andere opleidingen academische vaardigheden expliciet in hun curricula integreren, bijvoorbeeld via taaltoetsen of Research Skills-vakken, zodat toetsing en monitoring door de examencommissie beter mogelijk zijn. Het panel adviseerde om vaardigheden expliciet in de vakken te verankeren en niet te vertrouwen op passieve online bronnen. Met betrekking tot GenAI benadrukte het panel dat dit instrument inmiddels essentieel is binnen het vakgebied. Studenten moeten leren GenAI verantwoord en transparant te gebruiken, inclusief correcte documentatie en aandacht voor ethische en juridische implicaties. De opleiding gaf aan dat naast risico's ook de positieve toepassingen van GenAI in onderzoek en analyse belangrijk zijn. Het panel moedigde de opleiding aan om zowel academische vaardigheden als AI-gebruik systematisch en zichtbaar in het curriculum te integreren, zodat studenten zowel vaardig als verantwoordelijk kunnen opereren.

Thema 3: samenwerking met externe partijen binnen expertisevelden

Het derde thema betrof de samenwerking met externe partijen binnen de eigen expertisevelden. De opleiding signaleerde dat bezuinigingen en het naderend vertrek van ervaren stafleden risico's met zich

meebrengen voor het behoud van kernexpertise. De vraag aan het panel was hoe samenwerking met andere opleidingen, hogescholen, musea en internationale partners kan worden benut om de continuïteit van profielgebieden te waarborgen. Het panel benadrukte dat de opleiding een duidelijk en uniek profiel heeft in Nederland dat behouden moet blijven, ook bij beperkingen in middelen. Kernexpertises zoals bioarcheologie vormen de basis van het programma en samenwerking met andere instellingen kan worden ingezet om faciliteiten en aanbod te versterken, zonder het onderscheidende profiel te verliezen. Daarbij is het belangrijk om in kaart te brengen wat er verloren gaat bij vertrek van staf en hier proactief op te anticiperen. Internationale uitwisseling van docenten, bijvoorbeeld via Erasmuspartners, kan een waardevolle aanvulling zijn, mits het unieke profiel behouden blijft. De opleiding ziet mogelijkheden voor gezamenlijke initiatieven, zoals docentenuitwisseling en het inventariseren van expertise in Nederland en erkent dat bezuinigingen effecten hebben op het bredere archeologische veld. Het panel adviseerde de opleiding nadrukkelijk om haar unieke profilering en kernexpertise te behouden, terwijl samenwerking gericht wordt ingezet om onderwijs en onderzoek te versterken.